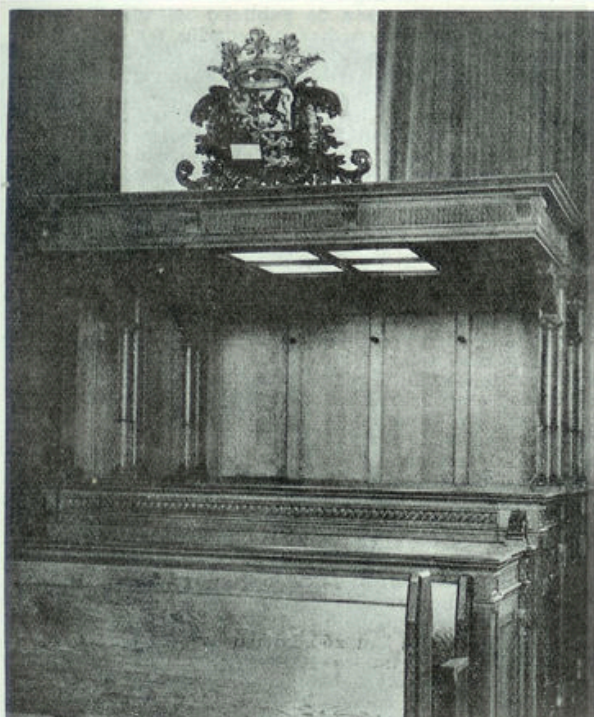

De koninklijke bank in de kerk te Baarn, zoals ze vroeger was.

DE NEDERL. HERV. KERK TE BAARN EN HET KONINKLIJK HUIS VAN ORANJE

Midden op het eeuwenoude plein „de Brink”, met zijn indrukwekkende linden, staat de Nederlandsch Hervormde Kerk, die zich heden weer in een groote belangstelling mag verheugen, nu het vorstelijk paar zich op Soestdijk heeft gevestigd.

De kerk staat op historischen bodem. De Saksers hadden hier hun „heilgdom der Marke.” Daar woonde de priester bij den heidenschen tempel. Tot dezen tempel voerden alle boschpaden en wegen van Gooi- en Eemland. Toen later het Christendom het heidendom verdreef, bouwde men op deze plek een kerkje. De lindenboomen bleven evenwel op de „Brink” staan. Lang nog, na de invoering van het Christendom, bleven deze linden bij de bevolking in eere. Als de bewoners van de „marke”, hun „thinsen” (tienden) kwamen betalen aan de leenvrouw van Gooi-

De koninklijke bank na de restauratie.

land, de eerwaarde abdis van Elten, dan deden zij dit onder de lindenboomen op de Brink.

Tegen Kerstmis 1481 vielen de Hollanders Eemland binnen, en in één dag werden Eemnes, Baarn en Soest in de asch gelegd. Letterlijk geen enkel huis bleef gespaard, enkel de kerk op de Brink bleek nog het restaureeren waard. Maar daar de bevolking van Baarn, na den inval, geen 300 zielen meer telde, duurde het tot 1750, eer de schade hersteld was. Inmiddels, op Kerstavond 1580, was de kerk overgegaan in de handen der Hervormden. De beelden werden verwoest, het oude middeleeuwsche doopvont stukgeslagen, en de brokken begraven bij den toren. Later groef men deze arduinstukken weer op, borg ze weg in een torengewelf. In 1936 liet de kerkvoogdij de doopvontstukken restaureeren, en werd het bekken weer in gebruik genomen. Het heeft een zeer groote archeologische waarde en is een prachtexemplaar van vóór-middeleeuwsche steenhouwkunst.

Toen in 1674 Stadhouder Willem III van de Amsterdamsche, aristocratische familie de Graaff Soestdijk aankocht en er een jachtslot liet bouwen, ging hij nadien steeds te Baarn

Het oud-middeleeuwsche doopvont.

ter kerke. Bekend is bijvoorbeeld de zeer demonstratieve kerkgang van dezen vorst, in het najaar van 1678, toen hij, in een open rijtuig, met admiraal Tromp naar het bedehuis reed. In 1690 werd in het kerkgebouw het Koninklijk gestoelte gebouwd, dat versierd werd met het wapen van Oranje-Nassau en Engeland. Dit wapenschild prijkte tot op heden boven de oude bank. Nu de kerkvoogdij besloot, om deze bank te vergrooten en te restaureeren, heeft men dit wapen ook weer laten aanbrengen boven de nieuwe bank. Deze nieuwe Koninklijke zitplaats bevat zeven fauteuils voor de vorstelijke familie en de leden der hofhouding. Daarnaast treft men de bank aan van de burgemeestersfamilie, terwijl recht hiertegenover de in denzelfden stijl gebouwde bank staat van het kasteel „Hooge Vuursche.” Opmerkelijk in deze Hervormde Kerk is tevens de geheel gerestaureerde consistoriekamer. Op werkelijk vorstelijke wijze is deze ingericht, en als men bedenkt, dat ieder meubelstuk vrijwillig werd geschonken door gemeentelieden, dan kan men niet anders dan bewondering hebben voor de

offervaardigheid van deze gemeente, als geheel genomen. En nu wacht de gemeente... Zij herinnert zich nog de dagen, toen wijlen Koningin Emma ter kerke kwam. De grijze Vorstin zat dan in de oude, historische kerkbank, en men kon zien, dat heel de dienst haar ter harte ging. Dat zij meeleeft, dat het Woord ingang had tot haar hart. Hoeveel zegen die kerkgangen van de Vorstin hebben verspreid in de gemeente, zal pas in de eeuwigheid bekend worden aan ons. Moge God ook het jonge vorstelijke paar zóó ten zegen stellen voor de geloovigen in Baarn. In een tijd, waar honderdduizenden tot hen opzien in blijde verwachting en hoop, kan één vorstelijk gebaar zooveel goed doen, ook aan de gemeente des Heeren. Wij wenschen onze geliefde prinses en gemaal een rijken zegen van God toe bij hun verblijf op Soestdijk in het algemeen, en bij hun kerkgang aldaar in het bijzonder. W. L.

ROSWITHA BITTERLICH, EEN ZESTIEN-JARIGE SCHILDERES

Er is in „wonderkinderen” als verschijnsel beschouwd, iets dat ons bijna griezelig aandoet. Een knaap, die met verbluffend gemak en fijne muzikaliteit op zijn viool werken speelt waarvoor een oudere kunstbroeder, en toch heusch niet de eerste de beste, jarenlange studie noodig heeft gehad; een Mozart, die eigenlijk nauwelijks als hij een beetje schrijven kan ook al pianoconcerten componeert; een Albrecht Dürer, die verbluffend knappe teekeningen maakt op elfjarigen leeftijd, zij allen onstellen ons eigenlijk evenzeer door hun prestaties, als zij er ons genot door verschaffen. Er is iets tegennatuurlijks in. De snelle bloei van deze talenten doet ons denken aan die wonderplanten, die Indische fakirs (naar men zegt! ik zou het ook nog eerst moeten zien) planten in potten, en die in een kwartier tijds ontkiemen, opgroeien en bloeien en weer verwelken. Ach, vaak is het met die kinderlijke talenten ook zoo als met die bloemen waarvan Kloos zegt, dat ze in den ochtend van hun bloei vergaan. Lang niet altijd! De bovengenoemde voorbeelden van Mozart en Dürer zijn er een bewijs van. En tegenover het jonggestorven vioolfenomeen Stefan Parthos staat een nu langzamerhand de kinderschoenen ontwassen Yehudi Menuhin met zijn tot manlijkheid gereijpte talent. En toch! Er is in de prestaties van „wonderkinderen” altijd iets dat ons ons hart doet vasthouden. Wat een gevaren bedreigen zoo'n jeugdig talent. Allereerst van den kant der vaak niet kwaad bedoelde maar toch dikwijls in laatste instantie op exploitatie uitlopende leiding van ouderen. Mozart b.v. heeft zijn slechte gezondheid op lateren leeftijd voor een deel te danken gehad aan het reizen en trekken van zijn kinderjaren. Doch afgezien van zulke gevaren van buitenaf, in het talent zelf van zoo'n „wonderkind” ligt iets broos, iets dat ons onszelf doet afvragen of de geest van een kind eigenlijk wel sterk genoeg is om de weelde van een zoo groot talent te dragen, een gedachte die wij als het ware vonden uitgedrukt in een teekening van het jonge schilderesje over wie wij hier iets willen zeggen: Maria met een kroon, die haar het hoofd doet buigen onder haar last.

Roswitha Bitterlich, het schilderesje uit Innsbruck, dat sedert enkele tentoonstellingen, in 1932 de eerste te Innsbruck zelf, in 1935 te Weenen, persoonlijk door den Oostenrijkschen Bondskanselier Schuschnigg geopend, aan haar talent meer ruchtbaarheid hebben verschaft, de wereld in verbazing gebracht heeft door haar prestaties, is thans zestien jaar oud. Zij begon reeds te teekenen toen zij 2½ jaar oud was: kinderlijk gekrabbel, dat van dat van andere kinderen hoogstens afweek door grootere fantasie. Op zevenjarigen leeftijd schilderde zij haar eerste olieportret. Les heeft zij nooit gehad. Toen zij negen jaar oud was, heeft men gepoogd haar anatomie bij te brengen, doch na twee lessen op moeten geven, en haar tegenzin te overwinnen. Een latere poging heeft niet veel meer resultaat gehad, meen ik. Thans bezoekt zij het gymnasium en des avonds na het avondeten, als het huiswerk gedaan is, gaat zij onder de lamp zitten teekenen. Vandaar dat het aantal schilderijen slechts klein is; die ontstaan vrijwel alleen op vrije dagen, in onmogelijk korten tijd: binnen één, twee, hoogstens drie dagen heeft zij haar doek kant en klaar. Overigens is zij zelf over haar werk allerminst tevreden, en voelt zich verlegen, wanneer men haar lof toezwaait over iets wat haar zoo maar is komen aanwaaien. Zelf spreekt zij wel eens de hoop uit „later nog eens iets goeds

Roswitha Bitterlich

te kunnen maken.” Hierin ligt dus wel opgesloten, dat zij weinig geeft om het tot dusver door haar gepresterde, dat zij meer als tijdverdrijf beschouwt.

Toen de eerste tentoonstelling van haar werk te Innsbruck gehouden werd, moet het haar een grooten schok gegeven hebben al dat werk waarvan zij voor een deel het bestaan niet eens meer vermoedde daar terug te zien. Het gevoel van schaamte plotseling zich als het ware op een podium prijsgegeven te zien aan de publieke belangstelling, verklaart misschien een van haar wonderlijk fantastische teekeningen: die van het prinsesje, dat alleen in de hal wil wandelen, doch achter iederen pilaar de glurende oogen van een hoveling bespeurt.

In ieder geval — en hierop legt Roswitha's moeder, die haar werk in Nederland is komen exposeeren, sterk den nadruk — is zij even „gewoon” als alle andere kinderen van haar leeftijd, even vroolijk en even goedgehartig.

Beschouwen we nu het tentoongestelde werk zelf, dan vallen we toch, het feit vasthoudend, dat dit alles door een kind van normale kinderlijke allures geproduceerd is, van de eene verbazing in de andere. Roswitha mag dan een „gewoon” kind wezen, haar fantasie gaat toch in ieder geval ver boven het kinderlijke uit. Niets is er, wat die fantasie niet aan 't werk zet, van de diepte der zee tot de hoogte der sterren toe. Deze mededeeling dient letterlijk genomen te worden. Geïnspireerd door den nachtelijken sterrenhemel en door den klank van de namen der sterrebeelden, die zij in haar atlas vond, schiep haar fantasie een aantal voorstellingen in aquarellen van de sterrenbeelden: Orion, Sirius, Aldebaran, de Poolster, enz., waar zij in een zelf gevonden soort geheimschrift de namen bij zette, als een soort verweer tegen de publiciteit van de bovengenoemde tentoonstelling op haar 12e jaar. Verder is er niets wat haar fantasie niet aan 't werk kan zetten: wat zij persoonlijk beleeft of ziet in haar omgeving (nadat in de buurt van Innsbruck een blindengesticht is geopend, verschijnen b.v. opvallend veel voorstellingen van blinden in haar werk), wat zij toevallig opvangt (vooral de Tirolsche sprookjes moeten haar zeer geboeid hebben als kind), wat zij leest zelfs kan haar een tijd zóó boeien, dat zij geruimen tijd aan een bepaalden stijl vastzit. Zoo b.v. waren de Indianen-verhalen van Karl May aanleiding tot een geheele cyclus Indiaansche voorstellingen en een boek Chineesche sprookjes tot een aantal teekeningen in Chineeschen stijl. Wat wonder trouwens, als een zoo spoedig opgewekte